

A Mythological Reading of Shirley Jackson's Lottery

Masoud Algooneh Jouneghani *¹

Received: 03/06/2024

Accepted: 16/11/2024

* Corresponding Author's E-mail:
M.algone@litr.ui.ac.ir

Abstract

The short story *The Lottery* written by Shirley Jackson depicts the annual lottery ritual in a small American village. The story ends in a strange and scary manner. This story is aimed at those cultural norms and customs that act as *false consciousness*, leading individuals to pre-contemplative actions. Actions that occur mostly in the context of social *praxis* and therefore lack the necessary rationality, because basically, the driving force behind these actions is a blind social will. Based on this, and in response to the question of how "standing in the death row" relates to the lottery and why this ritual persists, the author explains the socio-psychological indicators of the work by employing the mythological model of René Gerard as the general framework of criticism while analyzing and criticizing the present story. In the end, it is clear that the foundation of this story is based on the offering of sacrifice as a ritual matter occurs "prior to symbolic representation". Sacrifice rituals, while representing material realities, organize the internal system of the work.

1. Associate professor of Persian Language and Literature, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

<https://orcid.org/0009-0009-0193-9398>

Copyright© 2024, the Authors | Publishing Rights, ASPI. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution- NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms.

Keywords: Lottery, Shirley Jackson, René Gerard, sacrifice rituals, symbolic representation

Extended Abstract

1. Introduction

Shirley Jackson's short story *The Lottery* is an exploration of tradition, ritual, and the darker side of human nature. This story was first published in 1948 and at the very beginning, it faced a lot of criticism because of the horrible portrayal of cultural norms and customs. Anyway, the events of the story take place in a small village in rural America. This short and strange story finally leaves the reader stunned, prompting questions such as: "What kind of luck is this that the people of the village are so attached to?"; "What is the relationship between what the villagers follow every year in a ritualistic manner, with their 'standing in the death row', or with the lottery?"; and "Why is such a deadly ritual basically not abolished?"; indeed, "According to what perception, falling into the death trap is called luck?"

2. Review of Literature

Anggriawan (2013) in a research titled *Human Irony in Shirley Jackson's Lottery* analyzes *The Lottery* using Peirce's semiotics to reveal human ironies. Bailey (2014) in a study called *Sacred Violence in Shirley Jackson's Lottery*, before applying René Gerard's theory on violence, religion, and sacrifice, first briefly examines the range of critical readings. In a joint research, Anoosheh and others (2018) have tried to read and interpret *The Lottery* in the light of Durkheim's theory. In this review, it is determined that despite the fact that the main character of the story is thought to be brutally killed by his

friends and family, as a result of being too integrated into the structure of society, however, he actually committed altruistic suicide. Hakaraia (2019) argues that *The Lottery* can be read in five contrasting ways, referring to the influence adopted by Jackson from Empson's seven types of ambiguity. Nugraha and others (2020) analyze the main character of *The Lottery* by applying role-oriented systemic linguistics. Paramitha (2021) emphasizes in his research that the ideologies hidden in the text include social dominance and marginalization through tradition.

3. Methodology

In order to answer the above-mentioned questions, the author has tried to explain some of the socio-psychological indicators of the work while analyzing its underlying mythological framework to make it clear that in the basis of this story, we are dealing with a general pattern based on the sacrifice of the victim. In fact, in the story of *The Lottery*, the ritual of the sacrifice acts in order "prior to the symbolic representation" and for this reason, the unfolding of the sacrifice, as an objective and real phenomenon, organizes the internal system of the work. Therefore, the ironic situation of the story and the paradoxical logic that governs it originates from a kind of ancient anthropological attitude that, according to many thinkers, does not belong solely to primitive thought. In the following, we will see that the mythological model of René Gerard, a French American thinker, has the ability to analyze and criticize the current story, as a structural model that does not lose its dependence on real and objective history in mythological studies and literary theory.

4. Discussion

René Girard believes that what is mentioned in the Western tradition under the topic of *mimesis* or imitation is based on the subject's imitation of another; But according to him, desire is not the result of simulations, but actually its cause. This means that the subject's tendency towards the external matter is not due to its intrinsic and internal nature, but rather the desire is directed towards the other rather than towards the object and its possession. In this relationship, the *other* plays the role of a model or mediator, and therefore, whatever is desirable in his eyes, influences the subject, and therefore the subject's desire turns to it. Therefore, the desire for the object is on the second level and it is the result of such simulations. After proposing the "triangular model of mimetic desire" (cf. Girard, 2000: 33-44), Girard emphasizes that when the model is on par with the subject, or in other words, it is in the same social position with him in terms of type and rank, competition is formed. This competition continues until the subject and the model alternately change their places and are affected by each other. In this way, trying to emulate the other's desire will eventually lead to similarity between the parties; this similarity reaches to the point where it becomes nearly impossible to separate the parties from each other. French-American thinker, René Girard, offers a specific mythological psychoanalytic framework through which Shirley Jackson's *Lottery* can be analyzed. His theory of mimetic desire for violence, religion, and sacrifice reveals the hidden meanings in the story. Girard believes that all desires are simulations; that is, they come from imitating others. Our desires mirror what we perceive others desiring. In fact, desire consists of

three elements: the subject, the model (someone whose desires we imitate), and the object (what we desire).

Girard argues that imitative desire leads to competition and conflict. When desires collide, violence erupts. To restore order, societies often scapegoat an individual or group and blame them for collective problems. Don Quixote is a good example to explain the imitative desire. Influenced by chivalric romances, this character imitates fictional knights. In the same way, the villagers in *The Lottery* imitate ancient rituals without thinking about the ultimate aspects of their behavior.

Accordingly, Old Warner embodies the continuation of the tradition. He insists Lottery must continue, even if it means sacrificing one person each year. His identity is tied to the survival of this violent system. Gerard's main idea is that violence is fundamental to human societies. The sacred often derives from violence, whether in religious rituals, legends, or cultural practices. This explains why the ritual of the Lottery, though horrific, functions as a sacred practice. Stoning becomes a collective bonding experience that strengthens social cohesion. Tessie Hutchinson becomes the victim. Her death cleanses society of collective guilt or anxiety. The villagers unite against her and strengthen their common identity.

References

- Anggriawan, D. (2013). *A human irony in Shirley Jackson's Lottery*. Department of Language and Literature, English Literature Study Program, Faculty of Cultural Studies, Brawijaya University.
- Anoosheh, S. M., & Oroskhan, M. H. (2018). Examining Durkheim's model of suicide on Shirley Jackson's Lottery. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, 83, 31-38. <https://doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.83.31>

- Bailey, T. (2014). Sacred violence in Shirley Jackson's Lottery. *British and American Studies*, 20(203), 37-42.
- Hakaraia, T. (2019). Shirley Jackson's 'Lottery' and William Empson's seven types of ambiguity. *Humanities*, 8(3), 137. <https://doi.org/10.3390/h8030137>
- Girard, R. (2000). *The Girard reader* (J. G. Williams, Ed.). The Crossroad Publishing Company.
- Nugraha, I. S., & Mahdi, S. (2020). Transitivity system on building character of Mr. Summers in Lottery by Shirley Jackson. *A Journal of Culture English Language Teaching Literature and Linguistics*, 7(1), 35-43. <https://doi.org/10.22219/celtic.v7i1.11980>
- Paramitha, N. P. (2021). Social domination and marginalization in Shirley Jackson's Lottery: Critical discourse analysis and appraisal study. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 6(1). <https://doi.org/10.21462/jeltl.v6i1.499>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقاله پژوهشی

خوانش اسطوره‌شناختی «لاتاری» اثر شرلی جکسون

مسعود آگونه جوقانی*

(دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۱۴ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۶)

چکیده

داستان کوتاه «لاتاری» نوشته شرلی جکسون، آیین سالانه بخت‌آزمایی را در یک روستای کوچک آمریکایی به تصویر می‌کشد. داستان به نحوی غریب و ترسناک به پایان می‌رسد. این داستان معطوف به آن دسته از هنجارها و آداب و رسوم فرهنگی است که به مثابه آگاهی کاذب عمل می‌کنند و سوژه را به انجام کنش‌هایی پیش‌تأملی هدایت می‌کند. کنش‌هایی که بیشتر در متن پراکسیس اجتماعی روی می‌دهند و بنابراین فاقد عقلانیت لازم هستند؛ چراکه اساساً رانه پیش‌برنده این کنش‌ها اراده کور اجتماعی است. بر این اساس، با توجه به ماهیت این داستان و در پاسخ به این پرسش که «ایستادن در صف مرگ» چه ارتباطی با بخت‌آزمایی دارد و علت تداوم این آیین چیست، نگارنده با استخدام الگوی اسطوره‌شناختی رنه ژرار به عنوان چهارچوب کلی نقد ضمن تحلیل و نقد داستان حاضر، به تبیین شاخص‌های

۱. دانشیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)

* M.algone@ltr.ui.ac.ir

<https://orcid.org/0009-0009-0193-9398>

Copyright© 2024, the Authors | Publishing Rights, ASPI. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution- NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms.

جامعه - روان‌شناختی اثر می‌پردازد. در پایان مشخص می‌شود بنیان این داستان مبتنی بر فراشد قربانی به مثابه امری آیینی است که در مرتبه‌ای «مقدم بر بازنمایی نمادین» عمل می‌کند. فراشد قربانی ضمن بازنمایی واقعیات مادی، نظام درونی اثر را سروسامان می‌بخشد.

واژه‌های کلیدی: لاتاری، شرلی جکسون، رنه ژرار، آیین‌های قربانی، بازنمایی نمادین

۱. مقدمه

صبح دلبذیر ۲۷ ژوئن است. همه افراد روستا - کما فی‌السابق - در میدان عمومی گرد هم آمده‌اند. همه درگیر آیین لاتاری یا بخت‌آزمایی سالانه هستند. خانواده‌ها با نگرانی و اضطراب چشم می‌چرخانند تا ببینند این بار اسم چه کسی انتخاب خواهد شد. هیئت اجرایی صندوق سیاه حاوی برگه‌های سفید را به میدان می‌آورد و بخت‌آزمایی رسماً آغاز می‌شود. تمام دل‌نگرانی‌ها با انتخاب و اعلام نام خانم تسی هاچینسن به پایان می‌رسد و به ناگهان تمام اهل آبادی بی‌آنکه تردیدی به خود راه دهند با سنگ‌هایی که از قبل آماده کرده‌اند به سوی تسی هجوم می‌آورند و در حالی که او با صدای بلند فریاد می‌زند: «نه، این عادلانه نیست» او را به قصد کُشت سنگ‌سار می‌کنند و هنگامه بدین‌سان به پایان می‌رسد تا شاید سالی دیگر ...

داستان کوتاه شرلی جکسون «لاتاری» کاوشی در سنت، آیین و جنبه‌های تاریک‌تر طبیعت انسان است. این داستان اولین بار در سال ۱۹۴۸ منتشر شد و در همان آغاز کار، به دلیل نمایش وحشتناکی که از هنجارها و آداب و رسوم فرهنگی به دست می‌داد با انتقادات زیادی مواجه شد. به هر حال، رویدادهای داستان در یک روستای کوچک در جامعه روستایی آمریکا اتفاق می‌افتد. این داستان کوتاه و غریب خواننده را در نهایت بُهت و می‌نهد تا از خود بپرسد: «این چه بخت و اقبالی است که اهل آبادی بدان دل بسته‌اند؛ قضایایی که بنا به روایت داستان روستاییان هر سال به صورت آیینی و با

تشریفات خاصی دنبال می‌کنند، یا "ایستادن در صف مرگ" چه ارتباطی با بخت‌آزمایی دارد؛ و آیینی از این‌سان مرگ‌آسا اساساً چرا منسوخ نمی‌شود؟». به‌راستی افتادن به دام مرگی چنین سنگ‌دلانه بر حسب چه تلقی یا برداشتی بخت‌آزمایی نامیده شده است؟

در راستای پاسخ به این پرسش‌ها، نگارنده کوشیده است ضمن تحلیل چهارچوب اسطوره‌شناختی نهفته اثر، برخی از شاخص‌های جامعه - روان‌شناختی اثر را نیز تبیین کند و مشخص سازد که در بنیان این داستان با الگویی عام سروکار داریم که مبتنی بر فراشد قربانی به مثابه یک امر آیینی است. درحقیقت، در داستان لاتاری، آیین قربانی در مرتبه‌ای «متقدم بر بازنمایی نمادین» عمل می‌کند و به همین سبب، فراشد قربانی، به‌عنوان پدیده‌ای عینی و واقعی، نظام درونی اثر را سروسامان می‌بخشد. بنابراین، وضعیت آبرونیک داستان و منطق پارداوکسیکال حاکم بر آن منبعث از نوعی نگرش مردم‌شناختی کهن است که به‌زعم بسیاری از اندیشمندان، صرفاً متعلق به‌اندیشه بدوی نیست. ژرار نیز تأکید می‌کند که «اسطوره قربانی به نظام‌های بدوی محدود نمی‌شود» (Kearney, 1995: 2). درواقع، این نگرش با گذر زمان، به‌واسطه پذیرش برخی گشتارها و تبدل‌های مورفولوژیک و ساختاری به روایتی تبدیل شده که جوهر آیینی و عینی خود را از دید خواننده نهان می‌سازد.

در ادامه خواهیم دید که الگوی اسطوره‌شناختی رنه ژرار، اندیشمند فرانسوی - آمریکایی قابلیت آن را دارد که ضمن تحلیل و نقد داستان حاضر، به‌عنوان الگویی ساختاری که به‌هیچ‌روی وابستگی خود را به تاریخ واقعی و عینی از دست نمی‌دهد در مطالعات اسطوره‌شناختی و نظریه ادبی مطرح شود. رنه ژرار، نظریه‌پرداز اجتماعی تأثیرگذار، در آثار خود به مفهوم «بحران عدم تمایز» می‌پردازد. به عقیده ژرار،

در مقاطع خاصی از زندگی یک جامعه، شباهت‌های ناشی از میل محاکاتی تقلیدی به بحرانی تبدیل می‌شود که در آن همه درگیری‌ها در نهایت ضمن اعمال خشونت‌ی غیرعقلانی، اما آیینی حل می‌شود. در جوامع بدوی، چنین بحران‌هایی را از طریق آنچه او «مکانیسم قربانی» نامیده رفع می‌شود. در این فراشد، جامعه به‌طور جمعی از طریق اراده کور به اعمال خشونت‌ی روی می‌آورد که متوجه فراشد قربانی است. بحران مذکور اساساً به‌واسطه از دست رفتن ساختار اجتماعی و انسجام ناشی می‌شود و در نهایت به هرج و مرج منجر می‌شود. ژرار شکل‌گیری بحران‌های اجتماعی و سازوکارهایی را که جوامع برای بازگرداندن نظم به‌کار می‌گیرند روشن می‌کند. پژوهش‌های او، به‌ویژه در مبحث «بز بلاگردان»، به بررسی این پویایی‌ها در انسان‌شناسی و اسطوره می‌پردازد و بر تأثیر متقابل بین بحران شباهت، تمایزناپذیری و فروپاشی اجتماعی تأکید می‌کند. بدیهی است الگوی مذکور صرفاً به‌عنوان یک چهارچوب کلی پیشنهاد می‌شود و همان‌طور که خود ژرار تصریح می‌کند خوانش متون متعدد و تأمل در ساختار درونی آن‌ها، این امکان را فراهم می‌آورد که با جرح و تعدیل الگوی پیشنهادی وی، نواقص احتمالی آن را برطرف کرد.^۲

۲. پیشینه پژوهش

باییت (۱۹۹۴: ۸) بیشتر تفاسیر لاتاری را ذیل سه مقوله شناسایی و طبقه‌بندی می‌کند. به‌زعم وی، در این طبقه‌بندی لاتاری در نهایت داستانی است درخصوص قدرت سنت؛ آیین‌های باروری؛ یا تمایل به قربانی‌کردن فرد به‌مثابه بز بلاگردان. بر این اساس، در ادامه برخی از مهم‌ترین پژوهش‌هایی را که به زبان فارسی یا انگلیسی منتشر شده‌اند به ترتیب زمانی آورده و تفاوت پژوهش حاضر به‌اختصار تصریح می‌شود.

علی‌پور (۱۳۹۰) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیل داستان کوتاه "لاتاری" با توجه به اسطوره کهن‌الگوی قربانی» ضمن خوانش و تفسیر نمادهای عمده لاتاری تأکید می‌کند که شخصیت قربانی در این اثر، تسی‌هاچینسن، کهن‌الگوی قربانی، زنی است که در نقش مادر - همسر ظاهر می‌شود. انگریاوان (۲۰۱۳) ضمن پژوهشی با عنوان «آیرونی انسانی در لاتاری شرلی جکسون» با استفاده از نشانه‌شناسی پیرسی لاتاری را تحلیل می‌کند تا آیرونی‌های انسانی را آشکار کند. او در نهایت تحلیل‌های بیشتری را با استفاده از روان‌شناسی و مطالعات فرهنگی پیشنهاد می‌کند. بیلی (۲۰۱۴) در جستاری با نام «خشونت مقدس در لاتاری شرلی جکسون»، پیش از کاربست نظریه رنه ژرار در باب خشونت، مذهب و قربانی، نخست به‌طور مختصر به بررسی طیف خوانش‌های انتقادی می‌پردازد. او در ادامه با تأکید بر مفهوم بلاگردان هم‌زبان با ژرار تأکید می‌کند که بلاگردان مؤلفه‌ای بنیادی در زیربنای همه ادیان است و نیروی محرکه ایجاد فرهنگ نیز به‌شمار می‌رود. انوشه و دیگران (۲۰۱۸) در پژوهشی مشترک کوشیده‌اند لاتاری را در پرتو نظریه دورکیم قرائت و تفسیر کنند. در این بررسی مشخص می‌شود علی‌رغم اینکه تصور می‌شود شخصیت اصلی داستان توسط دوستان و خانواده‌اش بی‌رحمانه کشته می‌شود، در نتیجه ادغام بسیار در ساختار جامعه، او درواقع دست به خودکشی نوع‌دوستانه زده است. هاکارایا (۲۰۱۹) با اشاره به تأثراتی که جکسون از هفت نوع ابهام امپسون پذیرفته است، استدلال می‌کند که لاتاری را می‌توان به پنج روش متضاد خواند. صندلی سه‌پایه در داستان نشان‌دهنده سه ستون یا بنیاد جامعه است: اقتصاد، سیاست و مذهب. از سویی این داستان را می‌توان ضد سرمایه‌داری، ضد کمونیستی و ضد مذهبی خواند. او معتقد است جکسون این کار را برای انتقاد از این ایده انجام داده است که این سنت‌های اقتصادی، سیاسی و مذهبی برای سودمندی بشریت ایجاد

شده‌اند. با این حال، با گذشت زمان، این سیستم‌ها توسط رهبران خود فاسد شده‌اند، به‌طوری که این ساختارها به جای محافظت از مردم، به‌منظور مجازات آنان و اعمال خشونت علیه آنان، آن هم به نام سنت، به کار گرفته شده‌اند. نوگراها و دیگران (۲۰۲۰) ضمن پژوهشی شخصیت اصلی لاتاری را با کاربرست زبان‌شناسی سیستمی نقش‌گرا تحلیل می‌کنند. در این جستار، داده‌ها با استفاده از مفهوم «سیستم گذرایی»^۳ تجزیه و تحلیل شده‌اند. این بررسی نشان می‌دهد نویسنده داستان غالباً از فرآیند کلامی برای ساختن شخصیت اصلی استفاده کرده است. علاوه بر این، تحلیل فرآیند مادی بیانگر آن است که شخصیت فعالیت‌هایی در حوزه خانگی و فیزیکی انجام می‌دهد. فرآیند رابطه‌ای برای توصیف صریح شخصیت‌ها استفاده می‌شود و فرآیند ذهنی برای به‌تصویرکشیدن شناخت شخصیت‌ها و فرآیند رفتاری در فعالیت‌های مشترک به کار می‌رود. پارامیتا (۲۰۲۱) ضمن پژوهشی تأکید می‌کند ایدئولوژی‌های نهفته در متن، مشتمل بر سلطه اجتماعی و به حاشیه رانده شدن از طریق سنت است. با این حال، از بین بردن این ناهنجاری‌های اجتماعی دشوار به نظر می‌رسد است، چراکه درنهایت برای قوام اجتماعی مطلوب به‌شمار می‌روند. به بیانی دیگر، این سنت بدون توجه به تأثیرات مخربی که برای فرد به ارمغان می‌آورد، ضامن رفاه اجتماعی تلقی می‌شود. به هر روی، نگارنده پژوهش حاضر کوشیده است علاوه بر تحلیل چهارچوب اسطوره‌ای اثر، برخی از شاخص‌های روان‌شناختی - اجتماعی اثر را تبیین کند و روشن کند که در این داستان با الگویی کلی سروکار داریم که مبتنی بر فراشد قربانی به‌عنوان یک آیین است. درواقع، قربانی به‌عنوان پدیده‌ای عینی و واقعی، نظام درونی اثر را سامان می‌دهد.

۳. چهارچوب کلی نظریه ژرار در باب نظام اسطوره‌شناختی قربانی

رنه ژرار معتقد است آنچه در سنت غربی ذیل مبحث محاکات مطرح شده مبتنی بر تقلید سوژه از دیگری است؛ اما به‌زعم وی، میل نتیجه محاکات نیست و درواقع علت آن به‌شمار می‌رود. این بدان معناست که گرایش سوژه به موضوع بیرونی به هیچ‌روی به‌سبب ماهیت ذاتی و درونی آن نیست، بلکه میل بیش از آنکه متوجه امر بیرونی و تملک آن باشد، معطوف به دیگری است. در این رابطه، دیگری نقش مدل یا واسطه را ایفا می‌کند و بنابراین هرچه در نگاه او مطلوب جلوه کند سوژه را از خود متأثر می‌سازد و میل سوژه بدان روی می‌آورد. بنابراین میل به سوی اُبژه، در درجه دوم قرار دارد و نتیجه چنین محاکاتی است. ژرار پس از طرح «الگوی سه‌گانه میل محاکاتی» (ر.ک. Girard, 2000: 33-44) تأکید می‌کند که وقتی مدل با سوژه هم‌تراز باشد یا به تعبیری دیگر از لحاظ نوع و مرتبه با وی در جایگاه اجتماعی یکسانی قرار داشته باشد، رقابت شکل می‌گیرد. این رقابت تا جایی ادامه می‌یابد که سوژه و مدل به‌طور متناوب جای خود را عوض می‌کنند و از یکدیگر متأثر می‌شوند. به این ترتیب، کوشش در راستای محاکات میل دیگری در نهایت موجب بروز شباهت و همسانی بین طرفین می‌شود؛ این همسانی تا جایی پیش می‌رود که تفکیک طرفین از یکدیگر تقریباً محال جلوه می‌کند.

شایان گفتن است که ماهیت همه‌گیر^۴ و مُسری محاکات به‌سرعت آحاد جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بنابراین اجتماعی که تا این سطح از محاکات پیش رفته باشد دچار «بحران عدم تمایز» (ر.ک. آلگونه، ۱۳۹۸: ۲۵-۲۸) می‌شود. بحرانی که مبتنی بر اضمحلال روابط درونی ساختار اجتماعی و حذف روابط سلسله‌مراتبی است؛ گویی تشکّل اجتماعی در این حالت توده‌ای بی‌سروسامان و نامتمایز است که قوام و دوام

اجتماعی خود را از دست داده است. بر این اساس، بحران ایجاد شده تنها در صورتی مرتفع خواهد شد که اجتماع مذکور به هر شکل ممکن انتظام پیشین را باز یابد و تمایزات بنیادی را از نو باز آفریند.

شگردی که در این برهه با تمسک بدان می‌توان انتظام ازدست‌رفته را بازیافت به‌زعم ژرار «سازوکار آیینی بلاگردان» (ر.ک. آگونه جونقانی، ۱۳۹۸: ۲۵-۲۸) است که به موجب آن، بحران به جای اینکه آحاد اجتماعی را متوجه ذات رقابت‌جو و محاکاتی خود افراد کند، با نوعی فرافکنی آن‌ها را مجاب می‌کند که وضعیت بحرانی و غیراصیل موجود، نتیجه خطا یا گناه فرد یا گروهی است که از حریم اجتماعی و تعهدات و ممنوعیت‌های قومی و قبیله‌ای پا فراتر نهاده و در نتیجه اجتماع را درخور تحمل بلایا و مصایب کرده است. درواقع، فرد ممکن است عامل اصلی بحران را از طریق فرایند «فرافکنی جمعی» (Kearney, 1995: 2) متوجه عاملی بیرونی کند.

۳-۱. رویارویی قدرت با تجاوز از مرزهای اجتماعی

گفتیم که در دیدگاه ژرار، وضعیت بحرانی و غیراصیل مسلط بر جامعه زمانی بروز پیدا می‌کند که فرد یا گروه از مرزهای اجتماعی، هنجارهای قومی و تعهدات قبیله‌ای عدول می‌کند. در این بخش، چگونگی عملکرد این مفهوم را در لاتاری بررسی می‌کنیم. آقای سامرز نماینده قدرت یا نماد حاکم است. او قرعه‌کشی سالانه را انجام می‌دهد. آقای سامرز اگرچه یک حاکم سنتی به معنای سیاسی نیست، اما در جامعه دارای اقتدار است. نقش او در طول آیین بسیار مهم است. از سویی دیگر، بر پایه نوعی توافق عمومی^۵ روستاییان، به‌واسطه نوعی «اراده کور» و تعهد مفروض به پراتیک اجتماعی قرعه‌کشی را به‌مثابه یک سنت مقدس تلقی می‌کنند و بدان پای‌بند هستند. در

تحلیلی مشابه، ژرار تصریح می‌کند احیای ثبات اجتماعی از طریق توافق مشترک در باب اعمالِ خشونت علیه یک فرد یا گروه خاص، به عبارت دیگر، از طریق انتخاب یک «بز بلاگردان» میسر می‌شود. به زعم او، «از دست رفتن اتحاد جامعه ناشی از رقابت محاکاتی است، بنابراین از طریق فراشد قربانی، می‌توان این ازهم‌گسیختگی را درنهایت به صورت اتحادی نو با عنوان "اتحاد منهای یک" احیا کرد» (Girard 1977:259).

در داستان لاتاری، هدف قرعه‌کشی مبهم است، اما روستاییان معتقدند که محصول خوب و رونق اقتصادی را تضمین می‌کند. آقای سامرز بر نحوه انتخاب برگه‌ها نظارت می‌کند. قرعه‌ای که درنهایت منجر به انتخاب تسی هاجینسن می‌شود. سنگسار او به فاجعه تبدیل می‌شود؛ بهایی که برای حفظ نظم باید پرداخت شود.

اصل ماجرا در گناه جمعی روستاییان، احساسات سرکوب‌شده آنان و چرخه مکرر خشونت است که آن‌ها به صورت آیینی و انگیزته ادامه می‌دهند. به هر روی، برگزاری این آیین، فی‌نفسه، حدود و ثغور اجتماعی آن‌ها را تضمین می‌کند؛ هنجاری که جرأت عبور از آن را ندارند. آقای سامرز به واسطه برخورداری از این مشروعیت اجتماعی است که ضمانت اجرایی آیین را به عهده می‌گیرد. او تضمین می‌کند که آیین طبق انتظار پیش می‌رود، حتی اگر هدف واقعی آن در طول زمان از بین رفته باشد. بر این اساس، آقای سامرز تجسم «پارادوکس اقتدار» است. او با اجرای آیین، نظم را حفظ می‌کند، اما نسبت به تأثیر واقعی آن ناآگاه است، چراکه اقتدار او بر پایه سنت استوار است و نه عقل. به موجب این تبعیت کور، آقای سامرز قدرت زیر سؤال بردن یا تغییر نظام را ندارد، به همین سبب، خویشکار وی از سویی انتقادی و از سویی غیراصیل است: انتقادی است چون تداوم آیین را تضمین می‌کند و غیراصیل است چون به‌طور کامل پیامدهای آن را درک نمی‌کند.

موقعیتِ ضدِ غایت‌شناختی^۷ آیین، یعنی نادیده‌گرفتنِ غایتِ بی‌رحمانهٔ آن، مستلزمِ قول به فی‌نفسه بودن آیین است. به بیانی ساده‌تر، اجرای آیین مقدس یا در این مورد اجرای قرعه‌کشی به‌خودی‌خود هم‌ارز با آن دسته از ارزش‌های زیباشناختی است که فی‌نفسه مستلزم معنا است، بدیهی است چنین معنایی، گویانکه در نوعی خشونتِ مقدس متجلی شود، درنهایت امری هم‌زمانی است که خاص **اسطوره و آیین** است و از ویژگیِ درزمانیِ **تاریخ** متمایز است. به همین سبب، آقای سامرز به مثابهٔ نماد قدرت، به‌سبب اینکه هم‌خود را مصروفِ تداوم این سنتِ مرگبار می‌کند، بدون‌تردید بیش از آنکه متوجه منشأ یا پیامدهای این آیین باشد، سرخوش از اجرای آیینی است که گرچه به‌سبب خشونتِ ذاتی آن، به لحاظِ صوری فاقد ارزشِ زیبایی‌شناختی به‌نظر می‌رسد، درواقع از منطقی زیباشناختی، یعنی عدمِ تعهدِ امر زیبا به غایت، برخوردار است. به‌موجب چنین استدلالی، روستاییان شکل آیین را حفظ می‌کنند، در حالی که اصل آن را فراموش کرده‌اند. قرعه‌کشی به سنتی تبدیل شده است که آن‌ها حتی جرأت دست‌بردن در جزئیات کم‌اهمیت آن را ندارند؛ چراکه تشریفات می‌توانند خشونت را بپوشانند و به جوامع اجازهٔ عمل بدهند.

۲-۳. ضرورت و آزادی

در داستان لاتاری، روستا نماد یک جامعهٔ فشرده با پیوندهای قومی و قبیله‌ای مشترک است. بر این اساس، هویتِ جمعی ساکنان روستا در گرو پابندی به قرعه‌کشی است. آقای سامرز، به‌عنوان اتوریته یا شخصیتِ مرجع، انجام این تعهدات را تضمین می‌کند. درواقع، تداوم آیین نه به ارادهٔ فردی وی، بلکه به «ارادهٔ کور جمعی» بستگی دارد. ژرار تصریح می‌کند «در سوژه‌هایی مانند *ما/بوری*، دون کیشوت یا ونیتو میل از

سرچشمه‌های درونی نمی‌جوشد، بلکه از دیگری به عاریت گرفته می‌شود» (ر.ک. Girard, 2000b: 36-37). بدیهی است این میل درنهایت در وجود اتوریته متجسد می‌شود، درست همان‌گونه که برآمدن فاشیسم یا نازیسم بیش از آنکه مبتنی بر ارادهٔ پیشوا باشد، نتیجهٔ قهری وضعیت موجود اجتماعی است. بر این اساس، گناه آقای سامرز، اگر بتوانیم چنین برداشتی را مجاز بدانیم، نه اعمال قدرت، که هم‌دلی و هم‌دستی او با توده برای تسهیل فراشد قربانی کردن است. روستاییان، ازجمله خود آقای سامرز، مسئولیتی مشترک دارند. آن‌ها با کمال میل در این آیین شرکت می‌کنند، حتی اگر به معنای قربانی کردن یکی از خودشان باشد. به همین سبب می‌توان گفت، فاجعهٔ سنگسار، این سنت تاریک، بیش و پیش از هرچیزی یک عمل جمعی است و انسجام جامعه به اجرای آن بستگی دارد. در این وضعیت، آقای سامرز به‌طور متناقضی، مظهر ناتوانی جامعه و اتوریته در رهایی از چرخه نیز به‌شمار می‌رود.

به موجب این استدلال‌ها می‌توان گفت آقای سامرز سنت را بر زندگی فردی ترجیح می‌دهد؛ چراکه سنت براساس ضرورت و زندگی فردی بر پایهٔ آزادی استوار است. پس انتخاب او نیز درنهایت نتیجهٔ قهری ضرورتی است که به موجب آن ارادهٔ آقای سامرز پیشاپیش متوجه قدرت و نه آزادی است. لاتاری داستانی انتقادی در باب پابندی کورکورانه به سنت، خطرات انطباق و نیز «خسونت پنهان» در جوامع به‌شمار می‌رود. گویی مقرر است آقای سامرز به‌عنوان نماد اتوریته یا اقتدار، نظم عمومی و به‌تعبیری بهتر نظم جهانی را به هر قیمتی که شده حفظ کند. به همین سبب، آقای سامرز را می‌توان نماد روشنی از معضل درونی اتوریته تلقی کرد؛ یعنی اجرای سنت در حالی که عواقب یا غایت آن نادیده گرفته می‌شود. به این ترتیب، آقای سامرز مظهر پابندی کورکورانه به تشریفات است؛ چراکه علی‌رغم نقش

به ظاهر بی‌ضررش، او با نظارت بر لاتاری خشونت را تداوم می‌بخشد. اقدامات او نشان می‌دهد که چگونه حتی افراد با نیت خوب می‌توانند از سیستم‌های مضر حمایت کنند. در چنین وضعیتی، عموماً پس از آنکه انگشت اتهام طی یک «فرآیند خودانگیخته و ناخودآگاه» (Girard, 1984: 204) به سوی عامل مفروض اشاره می‌رود، جاذبه محاکاتی همانند یک گلوله برفی که در سیر به جلو مدام بزرگ‌تر می‌شود،^۸ «با افزایش تعداد کسانی که علیه یک خصم واحد هم‌گرایی دارند به‌طور مداوم افزایش می‌یابد» (Girard, 2000a: 13). بنابراین، کنش انگیخته‌شده بیش از آنکه معطوف به آگاهی باشد، امری گفتمانی است. بر پایه چنین استدلالی، لاتاری همدستی ناخودآگاه توده در سیستم‌های این‌چنینی را برملا می‌کند. به همین منوال، سنگ‌ها نشان‌دهنده خشونت جمعی و همدستی کورکورانه مردم روستا به‌شمار می‌رود.

فرد یا گروهی که مرتکب خطا شده ممکن است تابوهای دینی، اخلاقی، جنسی یا قومی و خویشاوندی را زیر پا گذاشته باشد یا نباشد؛ اما ذاتِ فرافکنی مستلزم این است که فرد متهم - اگرچه بی‌گناه و پاک باشد - به‌واسطه برخورداری از تمایزهای درون‌گروهی در معرض قربانی‌شدن قرار بگیرد. به این ترتیب، افراد حاشیه‌ای و اقلیت‌ها، افراد ناتوان و علیل، کودکان ناتوان، جذامی‌ها و حتی شاه یا ملکه که به‌طور هم‌زمان جزو تشکل اجتماعی و جدای از آن هستند، به‌سبب برخورداری از تمایز، استعداد آن را دارند که از طریق نوعی انتخاب کور اجتماعی به‌عنوان بلاگردان انتخاب شوند.

بر این اساس، بحران یا طاعونِ حاکم بر جامعه درنهایت به‌واسطه فراشد مذکور به فرد یا گروهی منتسب می‌شود و در نتیجه راه برون‌شدن از این بی‌سروسامانی تنها از طریق تجسّد عنصر اهریمنی در خاطی، تعقیب و قتل وی میسر و هموار می‌شود. در

این راستا، آحاد اجتماع به صورت ناخودآگاه و یکپارچه ضمن اعمالِ خشونتِ مرگ‌بار صرفاً با تصوّر اینکه قتل نه عملی فردی بلکه عملی اجتماعی است خود را توجیه می‌کنند که در آیینی اصیل شرکت جسته‌اند و عامل اهریمنی را از جامعه باز رانده‌اند و بدین‌سان امکان بازگشت به انتظام پیشین و بازآفرینی و احیای جامعه را فراهم آورده‌اند.

در پایان ذکر این نکته اساسی است که در گذر زمان، قتل، تبعید یا تعقیب و گریز بلاگردان که واقعیتهای کاملاً عینی و تاریخی است، در تداوم خود هر ساله به صورت آیینی اجرا می‌شود و فراشد بلاگردان در مقاطعی به جای انسان به قربانی حیوانات محدود و محصور می‌ماند و در پایان به صورت «بازنمایی نمادین» درمی‌آید. در این مرحله، اجرای دراماتیک آیین قربانی و شبیه‌سازی آن کافی خواهد بود تا بلا را برطرف کند و شرایط بازیابی نظم نخستین را محقق سازد. اکنون وقت آن است به این موضوع پردازیم که چگونه فراشد قربانی به تدریج و در طول زمان، از خشونت واقعی به بازنمایی نمادین تکامل می‌یابد و نقش آن در بازگرداندن نظم چیست.

۳-۳. تکامل تاریخی آیین‌های قربانی

در طول تاریخ بشر، جوامع درگیر آیین‌هایی بوده‌اند که شامل قربانی می‌شود. این آیین‌ها اهداف مختلفی را دنبال می‌کردند. اهداف عملی قربانی مستلزم اعتقاد بر این بود که قربانی برای خشنود کردن خدایان، تضمین باروری یا حفظ هماهنگی اجتماعی ضروری است. اما وجه نمادین قربانی مستلزم معانی عمیق‌تری نیز می‌شود و اغلب با چرخه‌های کیهانی، فصل‌ها یا تعادل بین زندگی و مرگ مرتبط است. این مناسک اغلب در آغاز مشتمل بر اعمال خشونت واقعی بود و عموماً به کشتن حیوانات یا حتی انسان

منجر می‌شد. این عمل به لحاظ ماهوی ملموس، انضمامی، واقع‌گرایانه و اغلب وحشیانه بود. البته با تکامل جوامع، قربانی‌های انسانی جای خود را به قربانی کردن حیوانات داد. عمل نمادین باقی ماند، اما خشونت کاهش یافت.^۹ در حالی که در شکل‌های بدوی‌تر، مرز بین خشونت واقعی و بازنمایی نمادین نامتمایز است. به این اساس می‌توان گفت لاتاری به‌طور ضمنی سیر تحول آیین‌های قربانی را از «خشونت واقعی» تا «بازنمایی نمادین» به‌تصویر می‌کشد. البته عمل قربانی در لاتاری اساساً در مرحله بازنمایی نمادین عمل نمی‌کند، چراکه خشونت و قربانی کاملاً به‌صورت عریان و واقعی در شکل‌بخشیدن به فرجام رویدادها دخیل است: در لاتاری، شرلی جکسون دهکده‌ای خیالی را ارائه می‌دهد که در آن قرعه‌کشی سالانه با سنگسار یک فرد منتخب به اوج خود می‌رسد. بنابراین، قرعه‌کشی در اینجا به مثابه فراشد قربانی واقعی عمل می‌کند؛ یک عمل عینی با پیامدهای واقعی. با وجود این می‌توان استدلال کرد که در ساخت اجتماعی جوامع بدوی و حتی مدرن، احیای نظم به تعادل ظریفی وابسته است که بین سنت، نمادگرایی و خشونت پنهان متصور است. به این ترتیب، می‌توان استدلال کرد که سنگسار در لاتاری عملی نمادین است و درواقع قتل واقعی در پشت این آیین پنهان شده است. روستاییان بیش از آنکه متوجه غایت یا هدف اصلی آیین باشند، سرخوشی^{۱۰} ناشی از اجرای آیین را تجربه می‌کنند، گویی آنان اصلاً معنای آیین را به‌طور کامل درک نمی‌کنند.^{۱۱} در مواردی هم که غایتی متصور است، آیین با اعمال نوعی گشتار در پراکسیس اجتماعی عمل می‌کند. به موجب چنین استدلالی، خویشکام^{۱۲} قرعه‌کشی از یک ضرورت عملی صرف به کنشی در راستای حفظ انسجام اجتماعی تغییر می‌یابد و عمل نمادین وسیله‌ای برای بازگرداندن نظم تلقی می‌شود. روستاییان منشأ قرعه‌کشی را به یاد می‌آورند، اما اهمیت واقعی آن را نه. جعبه سیاه،

برگه‌های کاغذ و سنگ‌ها معنای نمادین دارند. معنایی که الزاماً نه در آگاهی تک‌تک سوژه‌ها که در خودآگاه جمعی آنان است.

از سویی دیگر، قرعه‌کشی به‌عنوان مکانیزمی برای حفظ ثبات اجتماعی عمل می‌کند. درواقع، عمل سنگسار به موجب نوعی کاتارسیس اجتماعی، احساس گناه یا اضطراب جمعی را از بین می‌برد. جامعه علیه قربانی انتخاب‌شده متحد می‌شود. براین اساس، آیین مذکور بافت اجتماعی را تجدید می‌کند و هویت و هنجارهای مشترک را تقویت می‌کند. به همین دلیل است که روستاییان فراشد قربانی را به‌عنوان ضرورتی تلقی می‌کنند که به موجب آن محصول خوب و رفاه تضمین می‌شود، تا جایی که آنان بیش از آنکه متوجه شناعة عمل خویش باشند، از عواقب ترک یا تعلیق آن در هراس‌اند. به همین سبب، آنان غالباً طی فراشدی تصادفی، یعنی قرعه‌کشی، به‌طور خودسرانه افراد را مورد هدف قرار می‌دهند و ترس و اضطراب خود را بر کسی که قرار است قربانی شود، فرافکنی می‌کنند. در همین چهارچوب، حتی کسانی که خود عامل سیستم سرکوبگر به‌شمار می‌روند و آیین‌های آن را اجرا می‌کنند، ممکن است به قربانیان ناخواسته‌ای تبدیل شوند که قرار است بار گناه جمعی را به دوش کشند. بر این اساس، اعاده نظم مستلزم انتخاب تصادفی و حذف عامدانهٔ بلاگردان است که به موجب آن فداکاری یا اقبال یک فرد متضمن اعاده نظم اجتماعی است. درحقیقت، در این فراشد پراکسیس اجتماعی در چرخشی کنایه‌آمیز، از طریق اعمال خشونت، مدعی تضمین همان چیزی است که به صراحت علیه آن عمل می‌کند.

۴-۳. قربانی: بازنمایی نمادین یا پدیده‌ای عینی

آیین قربانی در لاتاری نه به عنوان یک بازنمایی نمادین، بلکه به عنوان پدیده‌ای عینی و واقعی عمل می‌کند که در نهایت ساختار درونی داستان را شکل می‌دهد. بدیهی است تنش ناشی از هم‌زیستی واقعیت بیرونی و ساختار درونی داستان موجب می‌شود که وجوه واقع‌گرایانه تاریخی اثر را در قالب نمادهایی به تصویر بکشد که ضامن منطق درونی آن به شمار می‌روند. به موجب این استدلال، لاتاری ضمن اشارات غیرمستقیم به رویدادهای تاریخی و عینی، سرشار از نمادگرایی است. برای نمونه، آیین قرعه‌کشی به عنوان تمثیلی قدرتمند برای جنبه‌های مختلف وجود انسان عمل می‌کند. فرد منتخب تبدیل به قربانی می‌شود که نمادی از نیاز جمعی برای یافتن فردی برای تحمل بار گناه یا بدبختی است. این آیین نمونه‌ای تاریخی است برای بازنمایی آن دسته از جوامعی که یک فرد یا گروه واحد را برای مشکلات خود مقصر یا گناهکار می‌دانند. جعبه سیاه نماد اهمیت و شأن سنت است. جعبه سیاه قدیمی و فرسوده است و حاوی برگه‌هایی است که زندگی یا مرگ افراد را تعیین می‌کند. جعبه به خودی خود تبدیل به یک شیء مقدس شده است. این موضوع نشان‌دهنده غلبه آیینی تشریفات بر سازوکارهای عقلی است. به این ترتیب، جعبه سیاه نماد سنت، آگاهی کاذب، پنهان‌کاری و نیز تصادفی بودن سرنوشت است. به بیانی دیگر، قرعه‌کشی هم‌ارز با آیین قربانی در آیین‌های باستانی است که به موجب آن شخصی برای راضی کردن خدایان یا تضمین رفاه عمومی انتخاب می‌شود و به قتل می‌رسد. به این ترتیب، در فراشد قربانی ضمن پالودن جامعه از گناه، «رضایت خاطر خدایان» (Kirwan, 2009: 30) نیز فراهم می‌شود. شایان گفتن است که آیین‌های باستانی اغلب دارای عناصر نمادین هستند؛ یعنی مشتمل بر اشیا، اعمال یا آیین‌هایی هستند که متضمن معانی باطنی است. این نمادها عموماً امر دنیوی را با امر مقدس پیوند می‌دهند. بر این اساس، می‌توان گفت

تسی تجسم کهن‌الگوی بُز طلیقه یا بز قربانی است، شخصیتی که با مرگ خویش بار گناهان یا رنج‌های جامعه را به عهده می‌گیرد. استفاده از سنگ در مراسم قرعه‌کشی نیز این آیین را به مجازات‌های کتاب مقدس مرتبط می‌کند و آن را از سطح یک رویداد عینی محض، به مقام نمادین فرا می‌کشد. تکرار سالانه قرعه‌کشی نیز بیانگر اندیشه دوری است که در «بازگشت اسطوره‌ها» بازتاب پیدا می‌کند. درواقع، از آنجایی که «ثبات نظم حاصل از انجام قربانی شکننده و گذرا است» (Kerr, 1992: 169) وقوع تنش اجتماعی امری متناوب و تکراری است. فراشد چرخه‌ای اسطوره‌ها بر پایه اصل تکرار عمل می‌کند و در این مورد خاص، یعنی در داستان لاتاری، بر ناتوانی شهروندان در شکستن الگوهای مخرب تأکید می‌کند.

۳-۵. داستان لاتاری و ریشه‌های تاریخی آن

در تحلیل داستان الزامی وجود ندارد که در پی بازیابی قرائن تاریخی و واقعی باشیم؛ چراکه داستان به تعبیری یک جهان مفروض ادبی است که برخوردار از ساختار کلامی‌خودبسنده‌ای است و بنابراین اصالت و کیفیت آن وابستگی چندانی به جهان بیرونی و واقعیات تاریخی ندارد. اما اینکه چرا ژرار می‌کوشد در پس‌پشت جهان‌های ادبی واقعیات تاریخی را بکاود، بازیابد و علنی کند از نگرش ضدساختارگرایانه وی منبعث می‌شود که به موجب آن تقلیل آثار ادبی به ساختار کلامی به معنای نادیده گرفتن خاستگاه‌های عینی نظام‌های آیینی و اسطوره‌ای است؛ موضوعی که منتهی به غفلت از سازوکارهای گشتاری یا تبدل‌های فرمی در روایت می‌شود. به‌زعم ژرار، اتخاذ رویکرد ساختارگرایانه در تحلیل آثار ادبی موجب می‌شود که فراشد تبدیل خشونت‌های واقعی به بازنمایی‌های نمادین و دراماتیک؛ مانند مناسک و آیین‌ها، و نیز

نحوه تغییر شکل مناسک به اسطوره از قلم بیفتند و از دیده نهان بماند. براساس چنین دیدگاهی است که ژرار در آن سوی اسطوره یا حتی رمان و داستان مدرن رگه یا رگه‌هایی از وجود خشونت، قربانی و بلاگردان می‌بیند و درواقع تمام هم خود را مصروف شناسایی خاستگاه تاریخی اسطوره می‌کند.

باری، ژرار در بررسی‌های خود در جستار اول بلاگردان (۱۹۸۷) با خوانش اسطوره‌شناختی یکی از متون بازمانده از قرون وسطی تحت عنوان «گیومه دُ ماشو» نشان می‌دهد که ماجرای واقعی؛ یعنی یهودی‌کشی در قرون وسطی، در داستان مذکور تغییر شکل یافته و به صورت مؤلفه‌ای درآمد که کشتن یا قتل یهودیان را موجه جلوه دهد. به زعم وی متن مذکور با انتساب عملی خیانت‌کارانه به آنان؛ یعنی آلودن آب شرب و مسموم کردن افراد قبیله، قتل آنان را نتیجه عمل غیرانسانی‌شان جلوه می‌دهد. حال آنکه آنچه عملاً روی داده، بروز طاعون یا مرگ سیاه به صورت اپیدمیک یا همه‌گیر است که درنهایت به مثابه نتیجه خطا یا گناهی شریرانه تفسیر شده است. در ادامه، براساس سازوکار فراشد بلاگردانی و به واسطه عملکرد اصل فرافکنی، عاملان مفروض این جنایت که موجب بروز چنین واقعه‌ای شده‌اند به سبب گناه نکرده محکوم به مرگ شده‌اند. بروز چنین واکنشی در تمام ادوار تاریخ طبق اسناد موثقی تأیید می‌شود. برای نمونه به گزارش برکرت و دیگران در زمان وقوع طاعون یا مرگ سیاه، بسیاری از اتباع خارجی به قتل رسیدند و یهودیان قتل عام شدند، در همین یکی دو قرن اخیر نیز ساحره‌ها به دلایل کاملاً مشابهی با آنچه در اساطیر یافتنی است سوزانده شدند (Burkert et al, 1987: 86. ر.ک).

با این همه در بخش حاضر، نگارنده الزاماً به حدود و ثغور روش‌شناختی ژرار متعهد نمانده و بررسی خاستگاه‌های تاریخی نظام‌های قربانی را به بخش‌های بعدی

واگذار کرده است. در این بخش صرفاً برخی از رویدادهای تاریخی زمان حیات شرلی جکسون را که انگیزه نوشتن این داستان را فراهم آورد بررسی خواهیم کرد و در ادامه علائم و قراین نشانه‌شناختی حاضر در متن که بیانگر اهمیت حادثه مذکور و عطف توجه وی بدان است به بحث و بررسی گذارده می‌شود.

تسی هاجینسن شخصیت اصلی داستان است. او یک زن به‌ظاهر معمولی است که در دهکده کوچکی در آمریکا زندگی می‌کند. جالب توجه است که نام شخصیت قربانی اثر یعنی تسی هاجینسن نیز مشابهت قابل‌ملاحظه‌ای با یکی از قربانیان رویدادهای تاریخی در سال ۱۶۳۸ در نیوانگلند دارد (ر.ک. Clark, and Schlesinger, 2000:7-19). این شخصیت «آن هاجینسن»^{۱۳} (۱۵۹۱-۱۶۴۳) است که به خاطر تعلقات مذهبی ویژه خود پس از تعقیب و آزارهای فراوان، از ماساچوست به جزیره رُود تبعید شد. او یکی از مخالفان پیوریتن بود که در قرن هفدهم در نیوانگلند زندگی می‌کرد، دیدگاه‌های آنتینومیایی داشت و ارتدوکس پیوریتن را سخت به چالش می‌کشید. آن هاجینسون این ایده را رد می‌کرد که رستگاری را می‌توان از طریق کارهای خوب یا پیروی از قوانین مذهبی به‌دست آورد. در عوض، او بر رابطه مستقیم و شخصی با خدا تأکید داشت. آموزه‌های آن هاجینسون توسط رهبران پیوریتن بدعت تلقی می‌شد، بنابراین او با محاکمه و درنهایت با تبعید روبه‌رو شد. به موجب این توازی اسم، نام تسی هاجینسن به پلی بین امر دنیوی و تاریخی تبدیل می‌شود و خطوط بین داستان و واقعیت را محو می‌کند. از سویی دیگر می‌دانیم که شرلی جکسون با اضطراب، افسردگی و بحران هویت دست‌وپنجه نرم می‌کرد. او در بزرگسالی، با چالش‌های روانی شدیدی مواجه شده بود که درنهایت باعث شد کالج را ترک کند. به همین سبب، نوشتن برای او راهی برای یافتن بهشت گمشده بود؛ راهی برای تخلیه آن دسته احساسات سرکوب‌شده‌ای

که سایر جنبه‌های زندگی او قادر به تحمل یا بازنمایی آن نبودند. شایان گفتن است که جکسون از جریانات تاریخی منطقه‌ای که در آن مقیم بود بی‌اطلاع نبوده و گویا شاهد بعضی از تعقیب‌و‌گریزهای ساحره‌ها نیز بوده است. درواقع، شرلی جکسون که با استنلی ادگارهایمن ازدواج کرده بود، به همراه او که مدرس دانشگاه بود به نیو انگلند رفت. اهمیت تاریخی این منطقه از آنجایی است که مقامات این منطقه ید طولایی در اجرای تعقیب‌و‌آزار و برگزاری دادگاه‌هایی داشتند که به موجب احکام صادره آن برخی افراد حاشیه‌ای یا اقلیت که در مظان اتهام قرار داشتند به اعدام محکوم می‌شدند. این افراد صرفاً به سبب دل‌نگرانی اجتماعی، مبتنی بر غلبه بحران یا غلبه عنصر اهریمنی، به مثابه بلاگردان انتخاب می‌شدند و در نتیجه به منظور بازیابی پالودگی بنیادی و بندهش‌نی همانند اهریمن از جامعه رانده می‌شدند یا به قتل می‌رسیدند. به همین منوال، تجربه شخصی جکسون از یهودستیزی و علاقه او به فولکلور نیز احتمالاً بر بازنمایی دلخراش او از وقایع و رویدادها تأثیر گذاشته است. بنابراین می‌توان گفت تصویرپردازی جکسون از قربانی و انتخاب مرگ به نوعی بازتاب تجارب هولوکاست است. داستان در دوران جنگ سرد منتشر شده است و نشان‌دهنده رشد ناسیونالیسم آمریکایی است. ترس مردم روستا از برگزارنشدن لاتاری منعکس‌کننده انطباق یا سازگاری سوژه‌ها با جهان بر پایه ترس است. پس از جنگ جهانی دوم، هولوکاست نشان داده بود که چگونه مردم عادی می‌توانند تحت شرایط خاص دست به اعمال وحشتناک بزنند. بر این اساس، در داستان لاتاری جهل و ترس روستاییان به آن‌ها این امکان را می‌دهد که در آیین سنگساری شرکت کنند. این حضور ناخودآگاه در عرصه پراکسیس اجتماعی، بازتاب قساوت‌های انجام‌شده در طول جنگ است که نه بر پایه

آگاهی که صرفاً با نوعی شورِ انگیزنده شده، همانند آنچه در کرگدن یونسکو می‌بینیم، قابل توجیه یا تبیین است.

همین قرائن کافی است که بپذیریم آنچه در داستان لاتاری روی می‌دهد الزاماً در سطح مفروض داستانی روی نمی‌دهد و می‌تواند برخاسته از رویدادی عینی و حتی بازتاب آن باشد. به بیانی دیگر، تجربیات زندگی شرلی جکسون بر نوشتن او تأثیر گذاشته است. مثلاً در تجربه‌ای مشابه، او در خلق داستان کوتاه «دختر گمشده» از ناپدیدشدن واقعی دختری در کالج بنینگتون الهام گرفته است. به این ترتیب می‌توان تصریح کرد که تجربیات زندگی شرلی جکسون، زمینه‌های فرهنگی و رویدادهای تاریخی، همگی در شکل‌گیری نوشته‌های قابل تأمل او، از جمله داستان نمادین «لاتاری» نقش داشتند. بر این اساس می‌توان گفت که شرلی جکسون در داستان لاتاری در پی نقد نظام‌های قربانی و بلاگردان است؛ نظام‌هایی که ریشه در سنت‌های تاریخی داشته و دارند و اجرای آن‌ها علی‌رغم اینکه از اعمالِ خشونتِ منتهی به قتل ناشی می‌شود، برای اجراکنندگان به معنای شرکت در نوعی آیینِ قدسی است. ژرار در این باره تصریح می‌کند: چون این عمل در راستای ابقای حیات اجتماعی است، نه تنها غیراخلاقی نیست که حتی ممکن است ضرورتی قدسی تلقی شود (ر.ک. Girard, 1997: 251).

۳-۶. ظلم سیستمی تحت پوشش سنت و نزاکت مدنی

چگونه می‌توان ظلم سیستمی را تحت پوشش سنت و نزاکت مدنی تداوم بخشید؟ بی‌تفاوتی و شوخ‌طبعی مردم روستا در طول این رویداد نشان می‌دهد که انگار آن‌ها از خشونتی که قرار است مرتکب شوند، دست‌کم از چشم‌انداز آگاهیِ تأملی فاصله گرفته‌اند. صحبت‌ها و شوخی‌های معمولی مردم روستا هنگام آماده‌شدن برای

قرعه‌کشی، پذیرش آن‌ها را نسبت به موضوع نشان می‌دهد، به تعبیر هایدگر دازاین^{۱۴} مادامی که به «پرسش از هستی» (ر.ک. هایدگر، ۱۴۰۰: ۵-۲۱) روی نمی‌آورد در موقعیت‌مندی خویش گرفتار است و خود را همواره جزئی از دیگران یا داسمان^{۱۵} اجتماعی می‌بیند. براساس این تحلیل، کنش‌ورزی او نه بر پایه آگاهی که اساساً به واسطه تشبه‌جستن به دیگری یا به بیان ژرار میل محاکاتی توجیه می‌شود. آن‌ها بر این باورند که آن‌ها نیستند که این لغزش سرنوشت‌ساز را موجب می‌شوند، بلکه موقعیت‌های دنیای واقع چنین کنشی را طلب می‌کند. به موجب چنین تحلیلی، موقعیت‌های دنیای واقعی موجب می‌شوند افراد بی‌عدالتی‌های سیستمی را نادیده بگیرند یا آن را کم‌اهمیت تلقی کنند، خواه این بی‌عدالتی‌ها سیاست‌های تبعیض‌آمیز باشد، خواه نابرابری‌های امنیتی یا نابرابری‌های اجتماعی. موقعیت‌مندی دازاین با تعلیق آگاهی تأملی و تقلیل دازاین به «یکی از دیگران» ضمن صحه گذاشتن بر رضایت و توافق عمومی موجب می‌شود تا ظلم بی‌چون‌وچرا تداوم یابد. قرعه‌کشی به‌عنوان سنتی دیرینه که از طریق توالی نسل‌ها منتقل شده است بر چنین وضعیتی استوار است؛ یعنی مردم روستا بی‌چون‌وچرا به آن پایبند هستند.

به این منوال، می‌توان گفت سنت به‌عنوان ابزار قدرتمندی برای تداوم ظلم عمل کند. حتی زمانی که دلایل پشت سنتی نامشخص یا حتی مضر است، مردم اغلب از سر ایستایی و عدم‌پویایی آگاهی یا ترس از پرسش‌گری یا تردید مؤمنانه به آن پناه می‌برند. در داستان لاتاری می‌بینیم که فرآیند انتخاب قرعه‌کشی کاملاً خودسرانه است. دلیل منطقی برای انتخاب تسی وجود ندارد. او تنها به این دلیل قربانی می‌شود که بر روی کاغذ او نقطه سیاهی وجود دارد. این تصادفی‌بودن، موارد بی‌شمار تاریخی آزار و شکنجه‌ای را نشان می‌دهد که گروه‌های به‌حاشیه رانده‌شده بدون دلایل معتبر هدف

قرار گرفته و معدوم شده‌اند. گرفتار کردن جادوگران، توهین‌های نژادی و پاکسازی‌های سیاسی با سازوکاری مشابه اغلب زندگی مردم بی‌گناهی را نشانه می‌روند و قربانی می‌کنند، با این توجیه پوشالی که حفظ نظم ضروری است. به موجب این استدلال، لاتاری داستانی است که در مورد خطر انطباق یا سازگاری کورکورانه، موزیانه بودن سنت و رشد ظلم سیستمی تحت پوشش سنت و نزاکت مدنی به ما هشدار می‌دهد. داستان همچنین ما را ترغیب می‌کند تا نقش خود را در تداوم سیستم‌های مضر زیر بازشناسی کنیم و انسانیت کسانی را که «دیگری» تلقی می‌شوند به رسمیت بشناسیم.

۳-۷. آبرونی و مقدر بودن وقوع بحران در لاتاری

توجه به طرح فضا، اعم از زمان و مکان داستان و توصیف فضایی که داستان در آن روی می‌دهد به مثابه یکی از مؤلفه‌های داستان اهمیت خاص خود را داراست. اهمیت این موضوع زمانی بیشتر است که دو نیروی متقابل، اعم از نیروهای آشکار و پنهان، به پیکره‌بندی ساختاری داستان منتهی شود. درواقع، تنش ناشی از نیروهای متقابل نه تنها شخصیت‌های داستانی، بلکه خواننده یا مخاطب را درگیر تجربیدن آزادی و ضرورت می‌کند. به بیانی ساده‌تر، وقتی پاره‌ای از نیروها، مجموعه احساسات، اندیشه‌ها و کنش‌های سوژه را به سویی می‌کشند و به‌طور هم‌زمان پاره‌ای دیگر از نیروهای متقابل سوژه را در جهتی معکوس هدایت می‌کنند، این انشقاق یا دوپارگی موجب خلق فضایی اگزستانسیال می‌شود که سوژه در نهایت به تعبیر کیرکه‌گور در وضعیت یا این یا آن قرار می‌گیرد. بدیهی است سوژه با انتخاب هریک از این شقوق نه فقط آزادی و سرخوشی ناشی از آن را تجربه می‌کند، که به‌طور هم‌زمان خود را ناگزیر در وضعیتی می‌یابد که انتخاب یکی به معنای نادیده گرفتن، حذف یا معدوم کردن وضعیت متقابل

است. چنین وضعیتی در باب انتخاب و آزادی، بدین معنا، هم‌ارز با تجربیدن بار سنگین ضرورت‌هایی جبری است که سوژه در برابر آن‌ها گویی منفعل است. تنش ناشی از استقرار در این وضعیت زمانی به حداکثر می‌رسد که سوژه در لحظه انتخاب بین دو وضعیت هم‌ارز و هم‌ارج گیر افتاده باشد. به این ترتیب، سوژه با روی آوردن به پدیداری ارجمند ناگزیر پدیداری با شأنتی هم‌ارز را از دست می‌دهد. بدیهی است در چنین وضعیتی سوژه ضمن برخورداری از اراده معطوف به آزادی، تحت سیطره جبریتی خردکننده است که به موجب آن سوژه همواره مقترن با تجربه فقدان است. در ساحت داستانی، زمانی که این دو نیرو به‌طور هم‌زمان حضور دارند اما سوژه به یکی از وضعیت‌ها آگاهی ندارد با منطق آبرونیک روبه‌رو هستیم. گریختن ادیپ شهریار از پدر و مادر مفروض خود در کورینث به منظور اجتناب از سرنوشت ناگزیری که پیش‌گویی شده است و ناخواسته رفتن در مسیر سرنوشت مقدر برپایه چنین منطقی استوار است. سرنوشتی که به موجب آن، ادیپ علی‌رغم کشش‌ورزی آگاهانه درنهایت در چنگال سرنوشت مقدر گرفتار می‌آید: قتل پدر و به زنی گرفتن مادر خویش.

در داستان لاتاری چنین فضایی با تمهیدات داستانی متفاوتی ایجاد شده است. درواقع، منطق آبرونیک داستان از طریق تقابل نیروهای متناقض شکل گرفته است. نیروهایی که درنهایت مقدربودن بحران را ناگزیر و قابل‌پیش‌بینی می‌کند. در ادامه، نحوه پرداخت برخی از این تمهیدات را تبیین می‌شوند.

داستان در یک روز آفتابی و آرام در یک روستای بی‌نام آغاز می‌شود. گل‌ها شکفته‌اند، کودکان معصوم سرگرم بازی و بزرگسالان نیز درگیر گفت‌وگوهای پیش‌پاافتاده هرروزه‌شان هستند. این محیط بکر روستایی، فاجعه قریب‌الوقوعی را کتمان می‌کند که در لایه زیرین داستان در پویه است. بر این اساس، محیط امن و آرام

روستا، یعنی روز تابستانی آفتابی و دل‌انگیز و شکوه دل‌انگیز گل‌های شکفته بر پایه منطق آبرونیک با فرجام خشونت‌آمیز داستان به‌گونه‌ای همراه شده و در آن آمیخته است که حتی در خوانش دوباره داستان، تنش از نو شکل می‌گیرد؛ چراکه تصاویر دل‌انگیز داستان و فرجام هولناک آن، بحرانی را نشان می‌دهد که سطح پنهان جامعه در جریان است.

از سویی دیگر، گفت‌وگوهای معمولی و کارهای پیش‌پاافتاده روستاییان در کنار این رویداد هولناک شانه‌به‌شانه پیش می‌رود و بنابراین تأکید است بر پیش‌پاافتاده‌بودن شرارت و خشونت. می‌بینیم که روستاییان به‌طور جمعی در آیین سنگسار شرکت می‌کنند و همواره بر مسئولیت مشترک خود تأکید می‌کنند. هیچ‌کس این آیین را به چالش نمی‌کشد، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت کنش‌ورزی سوژه‌ها معطوف به آگاهی نیست، بلکه در اینجا نوعی آگاهی ابرفردی پیش‌برنده رویدادها است؛ آگاهی‌ای که خود ماهیتاً کور است و بیش از اینکه بر آگاهی تأملی استوار باشد، متوجه هدایت عملی امور یا پراکسیس اجتماعی است. به‌طور خلاصه با استناد به نظر ژرار می‌توان گفت: «آگاهی ناشی از میل محاکاتی در دایره آگاهی کاذب»^{۱۶} قرار می‌گیرد (Kearney, 1995: 2). در همین راستا، منطق آبرونیک و تعارض مقتدر با آن، از تنش بین سنت، به‌مثابه قطب ضرورت، و عقل، به‌مثابه قطب آزادی، ناشی می‌شود. به همین منوال، بی‌میلی روستاییان برای تغییر سیستم قرعه‌کشی باعث ایجاد تعلیق می‌شود؛ تعلیقی که هم علت و هم نتیجه منطق آبرونیک حاکم بر داستان است. جالب است که روستاییان غافل از مرگ قریب‌الوقوعی که در انتظار آنان است، در طول قرعه‌کشی از عباراتی مانند «موفق باشید» استفاده می‌کنند. این کنش کلامی بیانگر نوعی آبرونی است که در شکاف بین زبان و واقعیت نهفته است. به همین منوال، روستاییان با وجود اقبال

بدی که در انتظار آنان است، همچنان در قرعه‌کشی شرکت می‌کنند. به نظر می‌رسد این خوش‌بینی بی‌منطق درخصوص برنده‌شدن، ویژگی روان‌شناختی رایجی است که متضمن قول به منطق آبرونیک در عرصه واقعیت و داستان است.

در همین راستا، مفهوم «ایستادن در صف مرگ» در چهارچوب قرعه‌کشی، هم دلخراش و هم تفکربرانگیز است. به‌راستی چرا این آیین مرگبار تداوم دارد و چگونه می‌توان آن را از منظر نوعی منطق کنایه‌آمیز تحلیل کرد؟ در لاتاری، روستاییان در میدان روستا جمع می‌شوند و صفی را تشکیل می‌دهند. این صف نشان‌دهنده مرز ظریف بین زندگی و مرگ است. شخصی که برگه مشخص شده را از جعبه سیاه بیرون بکشد، محکوم به مرگ است. قرعه‌کشی و تصادفی بودن فاجعه نماد خودسری سرنوشت است. محکوم به مرگ می‌تواند هرکسی باشد، دوست، همسایه یا یکی از اعضای خانواده که به این موقعیت کشنده قدم می‌گذارد. روستاییان قرعه‌کشی را یک شر ضروری می‌دانند. آن‌ها معتقدند که این آیین نظم، باروری و شکوفایی را تضمین می‌کند. این شر ضروری که با اجرای مراسم قرعه‌کشی بازنمایی می‌شود و بیانگر تمایلات اجتماعی به نظم مفروض اجتماعی است جز در پرتو قول به همین منطق آبرونیک فهمیده نمی‌شود.

به همین منوال، بچه‌هایی که برای قرعه‌کشی سنگ جمع می‌کنند نماد معصومیت‌اند، با این‌روی، اعلام حمله عنصری از خشونت را وارد بازی به‌ظاهر بی‌ضرر آن‌ها می‌کند. درواقع، به‌طور انتقادی، اقدامات کودکان منعکس‌کننده پذیرش اجتماعی بیشتر خشونت است. این موضوع نشان‌دهنده عمل وحشیانه‌ای است که در پس پشت آرامش ظاهری جامعه ساری است. جکسون به‌طرز ماهرانه‌ای از پیش‌بینی برای ایجاد تنش استفاده می‌کند. صبح زیبای تابستان و رفتار معمولی مردم روستا باعث

ایجاد حس امنیت کاذب می‌شود. با این حال، نکات ظریفی در سرتاسر روایت حاکی از آن است که چیزی شوم در شرف وقوع است. شخصیت‌ها نیز نقش تعیین‌کننده‌ای در آشکارسازی بحران دارند. تسی هاجینسن، برنده، به ناعادلانه بودن این روند اعتراض می‌کند، اما اعتراضات او نادیده گرفته می‌شود. پذیرش خشونت توسط مردم روستا و مشارکت آن‌ها در آیین سنگسار، جنبه تاریک طبیعت انسان و عادی‌سازی ظلم را برجسته می‌کند. سرنوشت تسی هاجینسن بر خطر انطباق و خشونت نهفته در زیر سنت‌های به‌ظاهر بی‌ضرر تأکید می‌کند. قتل او نتیجه نهایی سیستمی است که سنت را بر بشریت ترجیح می‌دهد.

درنهایت می‌توان گفت شرکت‌کنندگان در این خشونت، به‌واسطه اینکه عمل خشونت‌بار خود را در پوشش قتل آیینی درک می‌کنند، نه تنها ذات بی‌رحم و کور این اراده جمعی را درمی‌یابند که حتی آن را به‌واسطه حضور غالب افراد محترم می‌شمارند و اصالت یا درستی رفتار خود را براساس اصل «حق با اکثریت است» تبیین و توجیه می‌کنند. یادآور شویم که برخلاف تصور هابز که چنین رفتارهای خشونت‌آمیزی را ضمن قول به سوبرکتیویته به ذات بی‌رحم و شریر انسانی مربوط می‌داند، در الگوی ژرار این میل محاکاتی است که منجر به وقوع چنین حوادثی می‌شود.

۴. نتیجه

رنه ژرار، متفکر فرانسوی-آمریکایی، چهارچوب روانکاوی اسطوره‌شناختی خاصی ارائه می‌دهد که از طریق آن می‌توان «لاتاری» شرلی جکسون را تحلیل کرد. نظریه میل محاکاتی او در باب خشونت، مذهب و قربانی، تلقی‌های پنهان در داستان را آشکار

می‌کند. ژرار معتقد است که همه خواسته‌ها محاکاتی هستند؛ یعنی از تقلید دیگران ناشی می‌شوند. ما همان چیزی را می‌خواهیم که می‌بینیم دیگران می‌خواهند. درواقع، میل شامل سه عنصر است: موضوع، مدل (کسی که خواسته‌های او را تقلید می‌کنیم) و ابژه (آنچه می‌خواهیم). ژرار استدلال می‌کند که میل تقلیدی منجر به رقابت و درگیری می‌شود. وقتی خواسته‌ها با هم برخورد کنند، خشونت فوران می‌کند. برای بازگرداندن نظم، جوامع اغلب یک فرد یا گروه را قربانی می‌کنند و آن‌ها را به‌خاطر مشکلات جمعی سرزنش می‌کنند. دن کیشوت نمونه خوبی برای تبیین میل محاکاتی است. این شخصیت، تحت تأثیر رمانس‌های سلحشوری، از شوالیه‌های خیالی تقلید می‌کند. به همین ترتیب، روستاییان در «لاتاری» از آیین‌های باستانی تقلید می‌کنند، بدون اینکه در باب وجوه غایی رفتار خویش تأمل کنند. وارنر پیر تجسم تداوم سنت است. او اصرار دارد که قرعه‌کشی باید ادامه یابد، حتی اگر به معنای قربانی کردن یک نفر در هر سال باشد. هویت او با بقای این سیستم خشونت‌آمیز گره خورده است. ایده اصلی ژرار این است که خشونت برای جوامع بشری اساسی است. امر مقدس اغلب از خشونت سرچشمه می‌گیرد، چه در آیین‌های مذهبی، چه در افسانه‌ها و چه در اعمال فرهنگی. بر این اساس، آیین قرعه‌کشی، اگرچه وحشتناک است، به‌عنوان کاری مقدس عمل می‌کند. سنگسار تبدیل به یک تجربه پیوند جمعی می‌شود که انسجام اجتماعی را تقویت می‌کند. تسی‌هاچینسن تبدیل به قربانی می‌شود. مرگ او جامعه را از گناه یا اضطراب جمعی پاک می‌کند. روستاییان علیه او متحد می‌شوند و هویت مشترک خود را تقویت می‌کنند.

پی‌نوشت‌ها

۱. Rene Girard (1959-2015)

۲. در همین راستا، برخی از محققان در مقابل آرای ژرار نظریه‌های بدیلی را پیشنهاد کرده‌اند، مانند پژوهش هولدن (J. D. Holden) در مورد احساسات یا کاوش انتخابِ گرینفیلد (K. Greenfield).

3. Transitivity system

4. Epidemic

5. Consensus

6. Unanimity-minus-one

7. Nonteleological

8. Snowball effect

آنچه ژرار در بحث تأثیر گلوله برفی مطرح می‌کند به دیدگاه امیل دورکیم دربارهٔ بی‌سروسامانی‌های اجتماعی شباهت دارد. (در این‌باره بنگرید به Palaver, 2013: 150).

۹. فرآیند جانشینی در دو مرحله تکامل می‌یابد. درواقع پیش از آنکه فرآیند جانشینی به‌عنوان شاخصی فرهنگی به‌کار آید، در تمدن‌های بدوی شاهد قربانی‌کردن انسان هستیم. بنابراین در مرحلهٔ نخست، فرآیند جانشینی منوط به قربانی‌کردن حیوان به جای انسان است. برای مثال، در محل باستانی گوی‌تپه، گورهای مربوط به هزارهٔ دوم پ.م. کشف شده که بردگان به‌عنوان قربانی انسانی- همراه اربابانشان دفن شده‌اند (دیاکونوف، ۱۳۸۷: ۹۶). در این مرحله حیوانی به‌عنوان بلاگردان قربانی می‌شود که معمولاً به حیات اجتماعی وی وابسته است مانند گاو یا گوسفند. در اسطورهٔ ایللیاد وقتی در حملهٔ یونانی‌ها به تروا لشکریان به‌سبب وزیدن باد مخالف در بندری گرفتار آمدند «کالکاس پیشگوی گفت که خدایان در این کار دست دارند. برای اینکه خدایان را رام کنند، می‌بایست آگاممنون دختر خود ایفیژنی را قربانی کند» (هومر، ۱۳۸۸: ۱۸-۱۹). اما به‌واسطهٔ عملکرد فرآیند جانشینی می‌بینیم که آرتمیس، ایفیژنی را می‌رباید و گوزن ماده‌ای را به جایش می‌گذارد. این فرآیند را در داستان حضرت ابراهیم^ع و ماجرای قربانی کردن اسماعیل یا اسحاق (به روایت کتاب مقدس) نیز می‌بینیم؛ موضوعی که صرف‌نظر از تفسیرهای دینی وابسته بدان، بیانگر گذاری کلیدی در تاریخ فرهنگ بشری است.

10. Jouissance

۱۱. به همین سبب، شکاف بین ظاهر خوش‌خیم آیین و پیامد مرگبار آن «ناهماهنگی شناختی» ایجاد می‌کند، تا جایی که روستاییان به ناخودآگاه ناراحتی خود را سرکوب می‌کنند.

12. Function

13. Anne Hutchinson

14. Dasein

15. Dasmann

۱۶. نویسنده با اندکی تسامح اصطلاح مد نظر انگلس را به کار برده است. به هر روی آگاهی کاذب در بحث از ایدئولوژی مطرح می‌شود و اساساً مبتنی بر آن فرایند فکری است که «باعث می‌شود نیروهای محرکه واقعی‌ای که اندیشه‌های یک متفکر را به سوی سوق می‌دهند، بر او ناشناخته بمانند» (سولکی، ۱۳۸۴: ۴۴).

منابع

آلگونه جونقانی، مسعود (۱۳۹۸). مرور انتقادی نظریه اسطوره‌شناختی رنه ژرار. *فصلنامه ادبیات عرفانی و اسطوره‌شناختی*، ۱۲ (۲۲)، ۱۳-۴۸.

دیاکونوف، ایگور میخایلوویچ (۱۳۸۷). «ماد»، در *تاریخ ایران: دوره ماد*، از مجموعه تاریخ کمبریج، به سرپرستی ایلیا گرشویچ، ترجمه بهرام شالگونی، تهران: نشر جامی.

علی‌پور گسکری، بهناز (۱۳۹۰). تحلیل داستان کوتاه «لاتاری» با توجه به اسطوره کهن‌الگوی قربانی. *نامه فرهنگستان*، ۱۲ (۲)، ۵۳-۵۸.

هایدگر، مارتین (۱۴۰۰). *هستی و زمان*. ترجمه عبدالکریم رشیدیان. تهران: نشر نی.

هومر. (۱۳۸۸). *ایلیاد*. ترجمه سعید نفیسی. تهران: نشر سپهر ادب.

References

- Ālgooneh Jonqānī, M. (2019). Morur-e Enteghādī-ye Nazārī-ye Asatūr-shenākhtī-ye Rene Girard. *Faslnameh-ye Adabīyāt-e Orfānī va Asatūr-shenākhtī*, 12(22), 13-48. [in Persian]
- Alīpour Gaskari, B. (2011). Tahlīl-e Dāstān-e Kūtāh 'Lātārī' bā Tavajoh be Asatūr-e Kohan-algū-ye Ghorbānī. *Nāmeḥ-ye Farhangestan*, 12 (2 (46)), 53-58. [in Persian]
- Anggriawan, D. (2013). *A Human Irony in Shirley Jackson's The Lottery*. Department of Language and Literature, English Literature Study Program, Faculty of Cultural Studies, Brawijaya University.

- Anoosheh, S. M. & Oroskhan, M. H. (2018). Examining Durkheim's Model of Suicide on Shirley Jackson's *The Lottery*. cited in *International Letters of Social and Humanistic Sciences*, 83, 31-38, DOI: <https://dx.doi.org/10.18052/www.scipress.com/ILSHS.83.31>
- Bailey, T. (2014). Sacred Violence in Shirley Jackson's the Lottery. cited in *British and American Studies; Timisoara*, 20(203), 37-42.
- Bobbitt, R. (1994). The Spiral of Silence: A Sociological Interpretation of Shirley Jackson's *The Lottery*. cited in *Notes on Contemporary Literature*, 24(1), 8-9.
- Burkert, W., Girard, R. & Smith Jonathan, Z. (1987). *Violent Origins: Ritual Killing and Cultural Formation*, edited by Robert G. Hamerton-Kelly, with an introduction by Burton Mack and a Commentary by Renato Rosaldo. Stanford & California: Stanford University Press.
- Clark, B., & Schlesinger, A. M. (2000). *Anne Hutchinson: Religious Leader*. Philadelphia: Chelsea House Publishers.
- Diakonov, I. M. (2008). "Mād," dar Tārīkh-e Īrān: Doreh-ye Mād. az *Majmoeh-ye Tārīkh-e Cambridge*, supervised by Ilīā Gershovich, Translated by Bahrām Shālgūnī. Tehran: Nashr-e Jāmī. [in Persian]
- Girard, R. (1977). *Violence and the Sacred*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Girard, R. (1977). *Dionysus and the Violent Genesis of the Sacred*, Translated by Sandor Goodhart. cited in *Boundary*, 5(2), 487-506.
- Girard, R. (1984). Generative Violence and The Extinction of Social Order, translated by Thomas Wieser. cited in *Salmagundi*, 63/64, 204-237.
- Girard, R. (1997). Interview with Girard, René: Comments on Christianity, Scapegoating, and Sacrifice. cited in *Religion*, 27, 249-254.
- Girard, R. (2000). *The Girard Reader*, edited by James G. Williams. New York: The Crossroad Publishing Company.
- Girard, R. (2000a). Mimesis and Violence: Perspectives in Cultural Criticism. cited in *The Girard Reader*, (an excerpt from *Berkshire Review* 14 (1979): 9-19), edited by James G. Williams, New York: The Crossroad Publishing Company.
- Girard, R. (2000b). Triangular Desire. cited in *The Girard Reader*, (an excerpt from *Deceit, Desire, and the Novel*, 1-17), edited by James G. Williams, New York: The Crossroad Publishing Company.

- Hakaraia, T. (2019). Shirley Jackson's 'The Lottery,' and William Empson's Seven Types of Ambiguity. cited in *Humanities*, 8(3), 137; 1-14. <https://doi.org/10.3390/h8030137>.
- Heidegger, M. (2021). *Hastī va Zamān*, Translated by Abdolkarīm Rashīdīān. Tehran: Nashr-e Ney. [in Persian]
- Homer. (2009). *Iliād*, Translated by Saeed Nafīsī. Tehran: Nashr-e Sepehr-e Adab. [in Persian]
- Kearney, R. (1995). Myth and Scapegoats: The Case of René Girard. cited in *Theory, Culture & Society*, 12, 1-14.
- Kerr, F. (1992). Revealing the Scapegoat Mechanism: Christianity after Girard. cited in *Royal Institute of Philosophy Supplement*, 32, 161-175.
- Kirwan, M. (2009). *Girard and Theology*. London & New York: T&T Clark.
- Nugraha, I. S. & Mahdi, S. (2020). Transitivity System on Building Character of Mr. Summers in The Lottery by Shirley Jackson. cited in *A Journal of Culture English Language Teaching Literature and Linguistics*, 7(1), 35-43. DOI: <https://dx.doi.org/10.22219/celtic.v7i1.11980>
- Oehlschlaeger, F. (1988). The Stoning of Mistress Hutchinson: Meaning and Context in the Lottery. cited in *Contemporary Literary Criticism*, edited by Roger Matuz & Cathy Falk, 60, Gale, 1990. Originally published in *Essays in Literature*, 15, (2), 259-265.
- Palaver, W. (2013). *René Girard's Mimetic Theory*; translated by Gabriel Borrud. Michigan: Michigan State University Press.
- Paramitha, N. P. (2021). Social Domination and Marginalization in Shirley Jackson's The Lottery: Critical Discourse Analysis and Appraisal Study. cited in *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 6(1). doi: <https://dx.doi.org/10.21462/jeltl.v6i1.499>